

Projekt „Odmalička – Von klein auf“
Česko-německá spolupráce předškolních zařízení

Tandem

Koordinační centrum
česko-německých
výměn mládeže

Koordinierungszentrum
Deutsch-Tschechischer
Jugendaustausch

„Co se nám daří...“

Seminář k evaluaci česko-německých projektů předškolních zařízení

Bad Alexandersbad, 22. – 24. května 2011

Dokumentace ze semináře

Ziel 3 | Cíl 3
Ahoj sousede, Hallo Nachbar:
2007-2013. www.ziel3-cil3.eu

Europäische Union. Europäischer Fonds für
regionale Entwicklung: Investition in Ihre
Zukunft / Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj: Investice do vaší budoucnosti

Obsah

Koordinační centrum česko-německých výměn mládeže Tandem	3
Projekt „Odmalička – Von klein auf. Česko-německá spolupráce předškolních zařízení“	3
Metody evaluace česko-německých projektů předškolních zařízení	4
Příprava vlastních evaluačních postupů a nástrojů	10
Jak o realizaci česko-německých projektů informovat rodiče dětí?	16
Kritéria dobrých česko-německých projektů	19
Hodnocení semináře	21
Seznam účastníků	22
Tiráž	23

Koordinační centrum česko-německých výměn mládeže Tandem

Název Tandem používají dvě pracoviště se společným cílem: již od roku 1997 pracují Koordinační centra česko-německých výměn mládeže v Plzni a Regensburgu na zintenzivnění česko-německé spolupráce škol i mládežnických organizací.

Tandem byl založen na základě společného prohlášení Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy ČR a Spolkového ministerstva pro rodinu, seniory, ženy a mládež SRN v Poličce v roce 1996.

Obě kanceláře mají celorepublikovou působnost. Tandem Plzeň je financován z prostředků Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR a je administrativně přičleněn k Západočeské univerzitě v Plzni. Tandem Regensburg je součástí Bavorského kruhu mládeže a na jeho financování se vedle Spolkového ministerstva pro rodinu, seniory, ženy a mládež SRN podílí i spolkové země Bavorsko a Sasko.

Další informace: www.tandem-info.net

Projekt „Odmalička – Von klein auf. Česko-německá spolupráce předškolních zařízení“

Tandem podporuje česko-německou spolupráci v předškolní oblasti od roku 2006, mj. organizací seminářů a informačních akcí pro pedagogy mateřských škol, informacemi o úspěšných projektech a koordinací spolupráce předškolních zařízení podél česko-německé hranice.

Projekt realizovaný v letech 2009 až 2011 se nově zaměří také na:

- první kontakty dětí do 6 let s **češtinou nebo němčinou jakožto jazykem sousední země** při pravidelném přeshraničním setkávání předškolních zařízení
- vyvinutí metody **jazykové animace** speciálně pro předškolní oblast, vzdělávání jazykových animátorů pro předškolní oblast, zprostředkování, organizaci a financování jazykových animací v českých a německých mateřských školách
- realizaci regionálně pojatých **informačních cest pro pedagogy mateřských škol s hospitacemi** v předškolních zařízeních v sousední zemi, doplněnými informacemi o předškolním vzdělávání v dané zemi a jazykovou animací

Spolu s další podporou stávajících i nově iniciovaných projektů česko-německé spolupráce v předškolní oblasti by nové těžiště projektu, jímž je zaměření se na první kontakty s jazykem sousední země, mělo přispět ke zkvalitnění projektů. Děti z mateřských škol v bavorských, saských a českých příhraničních oblastech by měly významně profitovat z geografické polohy předškolních zařízení, která navštěvují.

Více informací k projektu naleznete na webových stránkách www.odmalicka.info a www.vonkleinauf.info.

Referát: Metody evaluace česko-německých projektů předškolních zařízení (Cathleen Basler)

Co je evaluace?

Evaluace neboli hodnocení spočívá v tázání se, zda a s jakými náklady, časovými a personálními nároky se podařilo dosáhnout cílů projektu (příp. nepodařilo a proč) a jaký dopad měl projekt na předem stanovenou cílovou skupinu.

Proč je evaluace důležitá?

Evaluace umožňuje:

- rekapitulovat danou aktivitu,
- pojmenovat silné a slabé stránky,
- stanovit přínos aktivity pro její účastníky,
- zhodnotit pedagogické postupy a použítou metodiku,
- zvážit, zda jsou použité výdaje a investovaná energie adekvátní k celkovému přínosu dané aktivity,
- pomýšlet na budoucí aktivity,
- použít výsledky hodnocení pro kvalitnější plánování budoucích projektů.

Proč je dobré zapojit do evaluace také děti?

Děti mají právo se adekvátně ke svému věku zapojovat do všech rozhodnutí, která se jich bezprostředně týkají. Aktivní účast dětí na rozhodování je možná již od malička a je velmi důležitá pro sebeurčení jedince. Děti by měly být jako „odborníci ve své věci“ pravidelně zapojovány do rozhodovacích procesů, neboť se na ně dívají i z jiné perspektivy než dospělí. Zapojením do rozhodovacího procesu se děti učí přebírat spoluodpovědnost a poznávají základní principy demokracie. Zažívají, že jim někdo naslouchá a že je jejich mínění důležité, což v nich vzbuzuje odvahu častěji se vyjadřovat.¹

Kdy hodnotit?

Hodnotit je možné v několika fázích:

Hodnocení před začátkem projektu: Posouzení návrhu programu a jeho případná úprava; hodnocení lze provádět s dětmi, rodiči, v pedagogickém týmu nebo ve spolupráci s zřizovatelem.

Průběžné hodnocení: Díky této formě hodnocení je možné program neustále upravovat podle aktuálních potřeb; hodnocení lze provádět s dětmi nebo v pedagogickém týmu.

Závěrečné hodnocení: Spočívá především v evaluaci reakcí účastníků a hodnocení naplnění cílů projektu; hodnocení lze provádět s dětmi, rodiči, v pedagogickém týmu, ve spolupráci s zřizovatelem nebo spolu s partnerským zařízením.

Hodnocení s odstupem času: Probíhá minimálně 6 měsíců po realizaci projektu, soustředí se na viditelné změny osobnostního vývoje účastníků.

¹ Bayerisches Staatsministerium für Arbeit und Sozialordnung, Familie und Frauen: „Der Bayerische Bildungs- und Erziehungsplan für Kinder und Tageseinrichtungen bis zur Einschulung“, Beltz Verlag, Weinheim und Basel, 2. vydání 2006, s. 401-403

Druhy evaluace

*Autoevaluace*²

Při autoevaluaci přemýšlí subjekt o vlastním jednání a hodnotí jej. Autoevaluace se řídí jasně danými pravidly a kritérii a zkoumá souvislosti mezi procesem a cíly. Jedná se o strukturovanou reflexi, kdy má hodnocení jasný směr a cíl. Tím se autoevaluace liší od nesystematické reflexe, která probíhá v mateřské škole denně, např. v pedagogickém týmu, při rozhovorech s rodiči, kolegy, apod.

*Externí evaluace*³

Externí evaluace doplňuje a rozšiřuje metody autoevaluace, není však tak snadno použitelná pro hodnocení česko-německých projektů předškolních zařízení, protože je časově i finančně náročná.

Základní principy evaluace

- začínat s menšími celky: hodnotit dosažení jednoho cíle, nikoli hned celý program
- postupovat krok za krokem
- evaluace by měla být komplexní, neměla by však svým obsahem, metodami a časovými nároky přesahovat možnosti těch, kteří se na ní podílí
- evaluaci je třeba dobře dokumentovat (cíle, pracovní postupy, výsledky, zkušenosti)

Význam přípravy projektů (diskuze účastníků):

- Před setkáním si s dětmi povídáme, aby věděly, co je čeká. Také se domlouváme s partnerskou školkou. Nesmíme zapomínat na to, že česko-německé aktivity jsou v posledních 8 - 9 letech pro nás učitelky již normální, ale pro děti je to zčásti něco úplně nového. Obzvláště hezké je, když partnerské školce pošleme písemnou pozvánku nebo ji od nich dostaneme. (*Manuela Ullrich*)
- I čtyř- až pětiletým dětem dáváme možnost spolurozhodovat při výběru témat pro výuku cizího jazyka. (*Renata Rydvalová*)
- Projekty plánujeme asi tři měsíce předem. Kdybychom děti zapojili takhle brzy, jejich nadšení by rychle vyprchalo. Děti se těší na to, co je bezprostředně před nimi. (*Radka Pleštilová*)
- Snažili jsme se do přípravy projektů zapojit také rodiče, ale není zájem. (*Peter Zwanzig*)
- Zapojení rodičů je závislé na tématu. V tomto roce postihly naší školku povodně. Rodiče, zaměstnanci a děti z partnerské školky napekli koláče, prodávali je a vybrali tak pro nás 500 €. Když je myšlenka dobrá, tak se rodiče angažují. (*Hana Valecká*)
- Podle mého názoru musí obsah výuky určit učitelka. Děti se mohou zapojit tak, že třeba řeknou, na jaké písmeno mají začínat slovíčka, která se budou učit. (*Marie Sokolová*)
- Zejména u setkávání je zapojení dětí důležité. Ale i u výuky jazyka by měly mít možnost vyjádřit, jestli se jim struktura a téma líbí. (*Cathleen Basler*)
- Při setkáních je pro nás jazyk vedlejší. Přílišné přípravy nejsou dobré, protože děti si chtějí především hrát. Můžeme stanovit rámcové téma, např. „Do Čech za sportem“ nebo „Zvířátka“. Téma musí skýtat prostor pro případné odbočky, kterými se děti eventuelně budou chtít vydat. (*Manuela Ullrich*)
- Projekt samotný je vždy druhořadý. Na prvním místě je zábava. Během setkání děti pozorují. Když vidím, že je něco nebaví, aktivitu přeruším a zařadím něco jiného. (*Peter Zwanzig*).

² die Selbstevaluation, <http://www.kindergartenpaedagogik.de/1400.html>

³ die Fremdevaluation, <http://www.kindergartenpaedagogik.de/1400.html>

- Rodiče je možné informovat např. dopisem na nástěnce. Veřejnost můžeme na projekt předem upozornit např. článkem v místním věstníku. Všechny tyto aktivity vedou i k reflexi vlastního jednání. (*Cathleen Basler*)

Evaluační metody

Evaluační s dětmi

Metody

- děti nakreslí o proběhlém setkání obrázek
- dětská konference
- fotodokumentace, fotoalbum, plakát pro svoji i partnerskou mateřskou školu
- napsat spolu s dětmi hodnotící dopis
- prezentace kreseb dětí k oživení vzpomínek na setkání
- děkovný dopis
- deník (kreslit, malovat, ...)
- simulační aktivita následovaná rozhovorem nebo malováním

Možné otázky při hodnocení s dětmi

- Co se mi na setkání nejvíce líbilo a co se mi naopak nelíbilo?
- V jakých okamžicích jsem se cítil/a velmi dobře a které okamžiky mně nebyly příjemné?
- Při kterých příležitostech se mi podařilo vyjádřit slovy, co jsem chtěl/a, potřeboval/a a kdy se mi to naopak nedařilo?
- V jakých situacích jsem se zvládl/a dorozumět beze slov?
- Jakých rozdílů mezi dětmi z naší mateřské školy a mezi dětmi z partnerské školy jsem si všiml/a?
- Co bylo v Německu stejné jako u nás a co naopak úplně jiné?
- Co bychom měli při příštím setkání udělat raději jinak a co zachovat?

Diskuze

- Když se vrátíme z Německa, opakujeme s dětmi básničku nebo písničku, která při setkání zazněla. (*Radka Pleštilová*)
- S úplně nejmenšími zpíváme písničku „Muh-muh, kráva heißt die Kuh...“. (*Peter Zwanzig*)
- Do Německa jezdíme vždycky jenom s malou skupinkou dětí. Po návratu vyprávíme ostatním dětem a učitelkám, na co jsme si hráli a co jsme vyráběli. Někdy vyrábíme stejnou rukodělnou věc ještě jednou také s ostatními dětmi v naší školce. (*Hana Valecká*)
- Výrobky, které děti vytvořily při návštěvě partnerské školky, u nás vždycky vystavujeme. (*Cordula Kopecká*)
- Pro evaluaci jazykové výuky jsou velmi důležité rozhovory s rodiči. Děti se můžeme ptát např., jestli by si v sousední zemi uměly objednat něco k jídlu. Možná je také schůzka rodičů, na které děti ukážou, co už umí, s následnou diskuzí. Děti se můžeme ptát formou „dětské konference“. (*Cathleen Basler*)

Evaluace v pedagogickém týmu

Metody

- záznam výroků dětí
- písemné záznamy z pozorování dětí
- diskuse v týmu
- dokumentace (základem jsou kriteria, např. financování, pedagogika, zábava)
- práce s veřejností, média

Možné otázky při hodnocení v pedagogickém týmu

k cílům

- Jaké důležité cíle byly stanoveny pro danou aktivitu?
- Byly předem definované cíle dosaženy?
- Jak byly dosaženy?
- Nebyly předem definované cíle dosaženy? Proč?
- Byly dosaženy jiné cíle než ty, které byly předem stanoveny? Proč?
- Objevily se problémy? Jaké? Souvisely nějak s plánováním projektu (časové možnosti, finance, pedagogický tým), s definováním cílů nebo s nějakou vnější příčinou?
- Jaké pozitivní nečekané nebo neplánované vedlejší efekty měla aktivita?
- Jak aktivita působila na děti?
- Jakou odezvu měla aktivita u dětí?

k efektivitě

- S jakým nasazením bylo dosaženo jakých výsledků?
- S jakými materiálními náklady bylo dosaženo jakých výsledků?
- Bylo možné dosáhnout stejných nebo lepších výsledků s menšími náklady nebo nasazením?

ke kvalitě

- Byly děti do programu zapojeny?
- Měl program pro děti praktické využití?
- Podílely se děti na přípravě programu? Pokud ne, proč?
- Co si myslí děti o programu?
- Bylo možné realizovat program na dostatečně vysoké úrovni?
- Jaké jsou kvalitativní nároky realizátorů projektu? Na co kladou největší důraz?

- Jak byla aktivita financována? Byly finance, které měla školka na tuto aktivitu k dispozici, dostatečné?

Poznámky

- Vedlejším efektem česko-německého projektu je, že se do naší školky hlásí více dětí. *(Marie Sokolová)*
- Snažím se, aby děti byly spokojené, tak, že jim vysvětluji, co se už naučily. Těžké je to ale při přestupu do základní školy, protože v našem okolí je jen jedna škola, kde se vyučuje čeština. *(Peter Zwanzig)*
- U nás ve škole se učí jako první jazyk angličtina, tzn. že němčina nemá nejprve žádné pokračování. Ale co se děti naučí do svých 8 let, to se neztratí. *(Marie Sokolová)*
- V Liberci je výuka němčiny od první třídy. *(Renata Rydvalová)*
- I u nás v Hrádku se učí němčina od první třídy. Na německé straně, v Žitavě, mají od první třídy výuku češtiny. *(Hana Valecká)*

Evaluace s partnerským zařízením

Metody (viz také metody evaluace v pedagogickém týmu)

- výměna dokumentací z akce mezi oběma mateřskými školami
- hodnotící setkání obou týmů

Možné otázky při hodnocení s partnerským zařízením (viz také možné otázky při hodnocení v pedagogickém týmu)

- Jak byla překonávána jazyková bariéra?
- Fungovala spolupráce mezi oběma zařízeními dobře? Jak probíhaly přípravy? Bylo rozdělení úkolů během realizace projektu spravedlivé?
- Došlo ke konfliktům nebo se objevily nějaké problémy? Bylo možné je vyřešit?
- Měli vždy všichni zapojení aktuální informace?
- Jak se děti chovaly k dospělým, kteří hovořily jiným jazykem?
- Co bychom měli v příštím projektu zachovat a co je potřeba naopak změnit?

Evaluace a zřizovatel

Metody

- zpráva
- předložení fotodokumentace, novinových článků apod.
- pozvánka na jednání pedagogického týmu
- pozvánka na výstavu

Možné otázky při hodnocení projektu se zřizovatelem

- Měla MŠ dostatečnou podporu ze strany zřizovatele?
- Měl zřizovatel o projektu dostatečné množství informací?
- Jak probíhalo financování projektu?
- S jakými náklady (finance, personální a časová náročnost) bylo dosaženo jakých výsledků?
- Bylo možné dosáhnout stejných nebo lepších výsledků s menšími náklady nebo nasazením?
- Je potřeba další vzdělávání realizátorů projektů? V jaké oblasti?
- Jak byla aktivita financována? Byly finance, které měla školka na tuto aktivitu k dispozici dostatečné?

Poznámky

- Výuku jazyka sousední země je také třeba evaluovat. Zřizovatele můžeme pozvat např. na ukázkovou hodinu. Určitě by měl být také informován o tom, že se díky česko-německým aktivitám do školky hlásí více dětí. *(Cathleen Basler)*
- Českou školní inspekci, která u nás byla tři dny, česko-německé aktivity velmi zaujaly. *(Iva Šnejdarová)*

Evaluace s rodiči

Metody

- jednoduchý dotazník: Co děti doma vyprávěly? Znají jména dětí z partnerské mateřské školy? Znají písničky, které na setkání zazněly?
- schůzka s rodiči

Možné otázky pro hodnocení s rodiči

- Podporují rodiče myšlenky projektu?
- Měli rodiče o projektu dostatek informací?
- Podpořili rodiče projekt aktivně svojí účastí, pokud ne, jak by toho bylo možné docílit?

Diskuze

- Naším problémem je malý zájem rodičů rodičů. *(Radka Pleštilová)*
- Rodiče můžeme k podpoře česko-německého projektu časem i „vychovat“. V naší školce jsou němečtí a čeští rodiče; obě strany pomáhají. *(Manuela Ullrich)*

Jak udržovat kontakt s partnerským zařízením v případě málo častých setkání

- dopisy, audionahrávky, videonahrávky, fotografie
- zaslání oblíbených dětských knížek, nahrávky autentických výroků dětí
- výstava obrázků a výrobků dětí z partnerské mateřské školy
- zprávy z dokončených projektů
- projekty, které budou ve stejnou dobu realizovány v obou partnerských mateřských školách

Další nápady účastníků

- Kontakty lze udržovat i telefonicky nebo e-mailem. Velmi důležité je partnerskou školku neustále zmiňovat. *(Cathleen Basler)*
- S partnerskou školkou se setkáváme poměrně zřídka, protože nás od sebe dělí asi 50 km. Vedeme si kroniku, abychom si mohli vzpomínky na setkání kdykoli oživit. Pokud jsou rodiče ke spolupráci skeptičtí, mohou jet s námi. Po čtyřech letech partnerství mateřských škol k nám letos poprvé přijeli čeští rodiče. *(Ina Magener)*
- Když jsme začínali, nechtěli s námi na návštěvu do české školky jet žádní rodiče. Teď je zájem tak velký, že musíme např. odmítat účast prarodičů. *(Peter Zwanzig)*
- Neumím si představit, že bych na setkání přizvala rodiče dětí; bez účasti rodičů má učitelka lepší přístup k dětem. *(Marie Sokolová)*

Práce ve skupinách: Příprava vlastních evaluačních postupů a nástrojů

Úkol:

Vyberte si jednu z cílových skupin, s níž byste chtěli provést evaluaci vašeho projektu: děti, rodiče, pedagogický tým vaší mateřské školy, partnerská mateřská škola, zřizovatel. Představte, jakou metodu byste pro evaluaci zvolili a jak může konkrétně vypadat. Připravované hodnocení přizpůsobte co nejvíce skutečným podmínkám a potřebám vaší školky.

Výsledky práce ve skupinách

1. Evaluace s dětmi: Ina Magener

Výchozí situace: Evaluace aktivit s partnerskou mateřskou školou, které se uskutečnily u příležitosti čtyřicátého výročí existence vlastní školky.

- Děti se pomocí smajlíků (pozitivní / negativní) vyjádří k obecnému hodnocení prožitého dne. Větší děti požádáme, aby nám řekly, co se jim obzvláště líbilo a co se jim líbilo méně.
- Větší děti namalují k této akci obrázek. Z obrázků sestavíme album, které ukážeme rodičům.
- Z fotografií a různých materiálů zhotovujeme pro partnerskou školku v Údlicích a pro nás koláž.
- Společně s předškoláky napíšeme o akci zprávu. Děti zapojíme následujícími otázkami:
 - Máte nějaký nápad, jak by se naše zpráva měla jmenovat?
 - Co by se rozhodně mělo zapsat?
 - Při jaké činnosti jste se cítily obzvláště dobře?
 - Hrály jste si společně s českými dětmi? Kde?
 - Jak jste se a nimi dorozuměly?
- Společně s dětmi vybereme dvě fotky do jejich portfolia.
- Závěrečná otázka pro děti: Jaké činnosti byste se chtěly věnovat příště, až pozveme naše české kamarády k nám do školky?

Diskuze

- V takovém rozsahu se může evaluace uskutečnit jen po větších aktivitách. Pro menší akce by byla moc náročná. (*Ina Magener*)
- Máme dobré zkušenosti s tím, když děti necháme namalovat na čtvrtky, co se jim ten den líbilo, už na konci setkání. České děti pak darují své obrázky německým dětem a naopak. (*Iva Šnejdarová*)

2. Evaluace v pedagogickém týmu: Marie Sokolová

V zásadě je obtížné, když celý tým nesdílí naše nadšení pro česko-německé aktivity. O to důležitější je vysvětlit ostatním, odkud se bere naše idea, jak si představujeme její realizaci a jakým způsobem může školka z takových činností profitovat. Měli bychom zapojit i jiné členy týmu, např. se jich zeptat na jejich názor na naše nápady a plány a zda v nich vidí přínos pro děti.

Poznámka

- Já to dělám tak, že hned rozdělují konkrétní úkoly. Např. požádám učitelku, aby se s dětmi před cestou do Německa naučila básničku. U těch, kteří při plánování nemají žádnou funkci, je složité vzbudit zájem. (*Radka Pleštilová*)

3. **Evaluace s partnerským zařízením**

a. pracovní skupina: Hana Valecká

Na evaluaci delšího období přeshraniční spolupráce bych pozvala kolegy z partnerské školky do restaurace; tlumočení by bylo zajištěno. Budeme se bavit o minulých akcích, připravovat se na budoucí setkání a vzájemně se učit např. říkadla a slovíčka. Také bychom hovořily o problémových dětech, které jsou momentálně v obou školkách, proběhla by tedy jakási odborná výměna zkušeností.

Diskuze

- U nás tento druh evaluace probíhá většinou na konci setkání, zatímco děti uklízejí. Řekneme si, co se podařilo a co méně, a domluvíme se, jak budeme spolupracovat dál. Také udržujeme kontakt prostřednictvím e-mailu. (*Radka Pleštilová*)
- My si při společném kroužku na rozloučenou sdělujeme, co se nám líbilo. Většinou zmiňujeme ale jen to pozitivní. (*Cordula Kopecká*)

- Podle mého názoru má společné plánování a domlouvání velký význam, všechno musí být jasné oběma stranám. Negativa by se neměla sdělovat partnerské školce ještě v samotný den setkání, ale při příležitosti vhodné k bilancování, např. až na závěr celého roku. (*Manuela Ullrich*)
- Pokud je evaluace s partnerským zařízením běžná po každém setkání, pak není velký problém zmínit i to, co se nám nelíbilo. (*Cathleen Basler*)

b. pracovní skupina: Manuela Ullrich, Cordula Kopecká und Peter Zwanzig

Připravili jsme dotazník k evaluaci ze strany pedagogů, který se vyplňuje přímo po setkání. Vyplněné dotazníky si mohou partnerské školky navzájem poslat. Dotazník pomůže i těm kolegům, kteří se sami z nějakého důvodu setkání nezúčastnili. Jedná se o jednoduchý evaluační nástroj, který si každý může přizpůsobit svým potřebám.

Dotazník k evaluaci setkání / *Evaluationsbogen*

1. Cíl setkání / *Ziel der Begegnung:*

2. Obsah setkání / *Inhalt der Begegnung:*

3. Vyskytly se problémy s dorozuměním / *Gab es eine Sprachbarriere?*

- ne / *nein*
 ano (prosím zdůvodněte) / *ja (bitte begründen):*

4. Využily děti dosavadních jazykových znalostí / *Sprachanwendung?*

- ne / *nein*
 ano (prosím příklady) / *ja (bitte Beispiele nennen):*

5. Kdo navazoval kontakt (děti, učitelky,...)? / *Wer sucht den Kontakt (Kinder, Erzieher...)?*

6. Akce byla naplánována / *Planung war:*

- dobře / *gut*
 špatně (proč?) / *schlecht (warum?):*

7. Realizace proběhla / *Durchführung war:*

- v pořádku / *in Ordnung*
 s problémy (proč?) / *nicht in Ordnung (warum?):*

8. Co změnit? Proč? / *Änderungsvorschläge: was? warum?*

datum / *Datum:* _____

místo setkání / *Ort der Begegnung:* _____

děti / *Kinder:* D: _____ CZ: _____

pedagogů / *Erzieher /-innen:* D: _____ CZ: _____

rodičů / *Eltern:* D: _____ CZ: _____

dalších pomocníků / *Helfer/-innen:* D: _____ CZ: _____

4. Evaluace seznamování s cizím jazykem s rodiči

a. pracovní skupina: Radka Pleštilová

Navrhla jsem test, na jehož základě mohou jak rodiče doma, tak i my ve školce zjistit, jaká slovíčka si dítě osvojilo. To by se mohlo prověřovat např. jednou za čtvrt roku. V testu jsou obrázky tří zvířat (zde: kráva, zajíc a čáp) a vedle nich známky od 1 do 5. Test ověřuje, která zvířata umí dítě pojmenovat a zda k nim dokáže vyjmenovat také barvy, které jsou se zvířátky spojovány. Dítě je hodnoceno známkou podle toho, zda německé slovíčko řeklo ihned, se zpožděním nebo neřeklo vůbec. Tento test má rodičům jednoduchým způsobem ukázat, co se jejich dítě naučilo. Jedná se o doplnění informací o seznamování s německým jazykem, které rodiče dostávají jinou formou, např. na rodičovských schůzkách. Pro nás pedagogy tento test doplňuje testíky, které s dětmi zkusíme v průběhu roku ve školce.

Diskuze

- S používáním známek příliš nesouhlasím; možná by bylo lepší vyznačit prostě pomocí ano / ne, zda dítě dané slovíčko vědělo. (*Manuela Ullrich*)
- Za čtvrt roku se dítě naučí tolik slovíček, že se to nedá pojmenovat na jeden list. (*Renata Rydvalová*)
- Takový test představuje jednu z možností, jak zvýšit zájem rodičů o seznamování s cizím jazykem. (*Petra Fiedlerová*)

b. pracovní skupina: Petra Fiedlerová, Renata Rydvalová

Výchozí situace: Naše česko-německé aktivity jsou teprve na začátku, proto je pro nás důležité přesvědčit nejprve rodiče o přínosech kontaktu dětí s jazykem sousední země.

Rozdáme rodičům dotazníky, v nichž je prosíme o následující údaje:

- Vyjádřilo vaše dítě v průběhu roku cokoli německy?
- Jaké tematické okruhy bychom měli podle vašeho názoru zařadit do seznamování s němčinou?
- Chtěli byste, aby se vaše dítě i v příštím roce účastnilo výuky němčiny?
- Máte zájem sami se zúčastnit česko-německých akcí?

Poprosíme rodiče o vrácení vyplněných dotazníků.

Diskuze

- Podle mého názoru není smysluplné nechávat rodiče určovat tematické okruhy. Mohli bychom se jich spíše zeptat, jaké dovednosti by si mělo jejich dítě osvojit. (*Renata Rydvalová*)
- Ne všichni rodiče jsou s problematikou kontaktu s cizím jazykem v raném věku a seznamování s kulturou sousední země obeznámeni. Je potřeba jim nejprve vysvětlit, že se dítě musí nejdříve naučit pohybovat v cizí kultuře. Jazykové znalosti nejsou na začátku relevantní; až v posledním roce před zahájením školní docházky se děti úspěšně učí jednotlivá slovíčka. (*Hana Valecká*)
- My jsme na začátku jasně sdělili rodičům naše očekávání: Je důležité, aby děti cizí jazyk slyšeli; o pár let později to budou moci případně využít. (*Renata Rydvalová*)
- Říkáme dítěti, že může být hrdé na to, co se naučilo. Když se dítě zeptá svých rodičů, jestli vědí, jak se česky řekne např. *Katze*, pravděpodobně zjistí, že umí více než oni. S touto hrdostí se toho dá mnoho dosáhnout. Někteří rodiče si pak vyhledávají česká slovíčka na internetu. (*Peter Zwanzig*)
- Někdy si rodiče stěžují, že jejich dítě doma neřekne česky ani jedno jediné slovo. Je potřeba jim vysvětlit, že není pravděpodobné, že by dítě mimo kontext (tj. reálné situace) mluvilo česky. (*Manuela Ullrich*)

c. pracovní skupina: Iva Šnejdarová

Rodiče bych pozvala do školky na tvůrčí odpoledne. Společně s dětmi bychom si zahráli různé česko-německé hry, aby rodiče viděli, co se děti naučily. Rodiče si mohou tyto hry opakovat s dětmi doma.

Diskuze

- Naše každoroční pouštění draků nám umožňuje přirozený kontakt s rodiči. Děti si draky předem vyrábějí se svými rodiči. (*Peter Zwanzig*)
- Taková nepřímá evaluace na nějaké společné akci může být rodičům méně nepříjemná než např. cílené dotazníky a pedagogové se tak mohou dozvědět i jiné informace než při přímém dotazování. (*Kateřina Jonášová*)
- Dotazníky vyplňují rodiče podle mých zkušeností neradi; když se jich vrátí 30%, je už to úspěch. Naše dotazníková šetření jsou vždy anonymní. (*Manuela Ullrich*)

Workshop: Jak o realizaci česko-německých projektů informovat rodiče dětí?

Úkol:

1. *Připravte vývěsku pro rodiče, ze které bude patrné, jaké česko-německé aktivity vaše školka uspořádala a co se při nich děti naučily.*
nebo
2. *Připravte schůzku s rodiči za/bez účasti dětí, na níž budete rodiče informovat o česko-německých projektech a motivovat je k aktivnímu zapojení.*

1. Nástěnka pro rodiče

a. Nástěnka „Spolupráce v koloběhu roku“: Manuela Ullrich a Iva Šnejdarová

Společné aktivity o Velikonocích, o Vánocích, na Mikuláše, karneval, vyhánění zimy na hraniční řece a sportovní akce bychom představily pomocí fotografií. Na nástěnce je málo psaného textu, takže ji je možné použít jak v německé, tak v české školce.

b. Nástěnka „Svátek matek“: Hana Valecká

Nástěnka ilustruje naše poslední setkání věnované Dni matek. Děti vyráběly mýdla, vložily je do malého košíčku a darovaly maminkám. Na nástěnce jsou uvedena slovíčka, která se děti v souvislosti s Dnem matek učily. Nástěnky jsou pro nás velmi důležité. Nacházejí se na dobře viditelném místě u vstupu a ukazují, co jsme zažili.

Diskuze

- Nástěnka je dobré médium k prezentaci aktivit; rodiče se o ně velmi zajímají. Často vyvěšujeme i články z novin. Nejlepší je rodiče na nástěnku přímo upozornit. (Radka Pleštilová)
- Když děti upozorníme na něco nového na nástěnce, tak většinou samy dovedou své rodiče, aby jim to také ukázaly. (Manuela Ullrich)
- Někdy při setkání natáčíme krátké videozáznamy. Když si rodiče přinesou DVD, tak jim je přepálíme. Fotografie také na přání nahráváme na CD. (Renata Rydvalová)
- Z důvodu ochrany dat odmítám digitální předávání fotografií, i když rodiče před tím vyjádřili podpisem svůj souhlas s focením. Nedá se zkontrolovat, kam se pak fotky přeposílají dál. (Manuela Ullrich)
- V Čechách se to nebere tak přísně; rodiče jsou spíše překvapení, když mají kvůli fotografování nebo pořizování videí něco podepisovat. (Radka Pleštilová)

- Při setkáních o Vánocích, o Velikonocích nebo při sportovních slavnostech děti vždy dostávají nějaký malý dárek. Pro rodiče je to hmatatelný důkaz toho, že jsme byli v sousední zemi. (*Hana Valecká*)

2. Schůzka s rodiči

a. pracovní skupina: Radka Pleštilová, Renata Rydvalová, Petra Fiedlerová

Výchozí situace: Jedná se o první schůzku s rodiči o plánovaných česko-německých aktivitách, obsahem tedy bude především organizační domluva.

1. Obecné informace o plánovaných česko-německých aktivitách:
 - zapojení dětí do aktivit
 - financování
 - četnost: dvě setkání měsíčně – jedno v Německu a jedno v Čechách
2. Cíle: odbourávání jazykových bariér, seznámení se s německou kulturou, německým jídlem apod. – začleněno do vzdělávacího plánu
3. Organizace:
 - děti jsou na výlety do Německa pojištěny
 - prosba na rodiče, aby nechali dětem vystavit cestovní pasy, protože jinak by se nemohly účastnit – rozdat letáky se všemi důležitými informacemi: adresa úřadu, který pasy vydává, náklady (100 Kč) apod.
 - dovézt autosedačku (při dopravě mikrobusem)
 - stravování v místě je zajištěno
 - odjezd v 8 h, návrat kolem 15 h – polední spánek odpadá
 - děti, které nepojedou, mohou zůstat ve školce
 - vyjádření souhlasu do 15. tohoto měsíce

Poznámka

- Zajištění cestovních pasů bych prezentovala jako povinné. Pokud rodiče posílají své dítě do školky, která realizuje česko-německé projekty, měly by se samozřejmě postarat i o potřebné cestovní doklady. (*Manuela Ullrich*)

b. pracovní skupina: Cordula Kopecká, Marie Sokolová und Ina Magener

Výchozí situace: Hravou formou ukážeme rodičům, co s dětmi při seznamování s jazykem sousední země děláme a co už se naučily. Přítomna je i učitelka z partnerské školky.

- Učitelka z partnerské školky vyzve rodiče, aby říkali s ní:
 - říkadlo: Já, já, já, ty, ty, ty, já jsem *Kuba*, kdo jsi ty? – Ich, ich, ich, du, du, du, ich bin *Kuba*, wer bist du?
 - písnička: Hlava, ramena, kolena, paty...
 - česká učitelka vypráví, že děti rády hrají pexeso
 - písnička: Zajíček v své jamce – *Häschen in der Grube*
 - písnička: Bílá je zima a černá je noc – *Weiß ist der Winter und schwarz ist die Nacht*
- *Ina Magener* představuje maminku, která své dítě nedokázala pustit samotné do sousední země a díky účasti na setkání v partnerské školce se přesvědčila, že její nedůvěra nebyla opodstatněná.
- Závěrečné slovo *Cordula Kopecká*: Příští měsíc plánujeme slavnost. Rodiče, kteří si chtějí udělat obrázek o tom, jak setkání s partnerskou mateřskou školou probíhají, mohou jet s námi. O našich česko-německých aktivitách se můžete informovat také na nástěnce.

Diskuze

- Právě ti, které bychom chtěli rodičovskou schůzkou oslovit, většinou nepřijdou. Proto prezentace našich česko-německých aktivit zařazujeme spíše do slavností, kterých se rodiče beztak účastní; to funguje velmi dobře. (*Manuela Ullrich*)
- Pravidelně pořádáme pro rodiče společenská odpoledne bez dětí. Někdy tvoříme, jindy pijeme kávu a jíme koláče; při tom si povídáme úplně mimoděk i o česko-německých aktivitách. (*Ina Magener*)

Práce ve skupinách: Kritéria dobrých česko-německých projektů

Úkol:

Jaká jsou podle Vašeho názoru kritéria dobrého česko-německý projekt? Podle jakých znaků poznám, že přeshraniční projekt, který mé zařízení realizuje, je opravdu kvalitní?

Výsledky práce ve skupinách

pracovní skupina: Marie Sokolová, Renata Rydvalová

Cíle:

- seznámit děti s jazykem a kulturou sousední země
- získat podporu rodičů
- díky setkáním odbourávat bariéry a budovat sebedůvěru dětí

Dobrý projekt:

- vychází ze situace a podmínek obou partnerských organizací
- je založen na dobrých vztazích zástupců obou partnerských organizací
- má podporu rodičů a veřejnosti
- dochází k pravidelným setkáním na obou stranách
- děti se s radostí účastní všech společných aktivit
- děti si prokazatelně osvojily nové poznatky o partnerské zemi (kulturní, jazykové...)

pracovní skupina: Cordula Kopecká, Manuela Ullrich, Ina Magener

Dobry projekt:

- má koncept, za nímž stojí celý tým
- musí mít jasně definované cíle
- musí/měl by zapojovat děti, oba pedagogické týmy, rodiče, zřizovatele
- by měl být trvale udržitelný
- by měl být transparentní (vůči veřejnosti, zřizovateli...)
- by měl být v určitých intervalech podle určitých (předem individuálně stanovených) kritérií evaluován
- rozvíjí všechny kompetence dětí, např. jazykové znalosti, sociální kompetence, přátelství...
- nabízí pedagogům další vzdělávání (např. Tandem)

Diskuze

- Zásadní je uvědomit si, jaká kritéria považujeme pro vlastní projekt za důležitá: „To je/není pro mne důležité, protože...“ (*Kateřina Jonášová*)
- Jistě nemohou být všechna kritéria naplněna od začátku; cílem by však mělo být postupně se k těmto znakům přibližovat. (*Cathleen Basler*)

pracovní skupina: Hana Valecká, Petra Fiedlerová

Dobry projekt – znaky:

- zájem dětí a podpora rodičů
- vyvážená spolupráce a podpora obou týmů
- závisí na místě setkání a očekávaných výstupech

Poznámka

- Proběhla také diskuse o tom, jestli jsou kritériem dobrého projektu finance.

Seznam účastníků

1. Ina Magener	(Kita „Kinderland“, Marienberg – Niederlauterstein)
2. Peter Zwanzig	(Kita „Puppenstübl“, Rittersgrün)
3. Manuela Ullrich	(Johanniter Kita „Wichtelhäusel“, Deutschneudorf)
4. Petra Fiedlerová	(MŠ Jáchymov)
5. Renata Rydvalová	(MŠ U Potůčku, Liberec)
6. Iva Šnejdarová	(ZŠ a MŠ Hora Svaté Kateřiny)
7. Hana Valecká	(MŠ Rosnička, Hrádek nad Nisou – Donín)
8. Radka Pleštilová	(MŠ OMINO s.r.o., Liberec)
9. Marie Sokolová	(MŠ Domažlice, Benešova)
10. Cordula Kopecká	(MŠ Dolní Podluží)

Vedení semináře

Kateřina Jonášová, Tandem Plzeň (jonasova@tandem.adam.cz)
Cathleen Basler, Tandem Regensburg (basler@tandem-org.de)

Petra Sochová (tlumočnice)
Susanne Reitemeyer (asistence a dokumentace)

Tiráž

Dokumentaci vydali:

Tandem – Koordinační centrum česko-německých výměn mládeže

Projekt „Odmalička – Von klein auf“
Sedláčkova 31, CZ – 306 14 Plzeň
tel.: 00420 377 634 753, fax: 00420 377 634 752
odmalicka@tandem.adam.cz
www.tandem-info.net, www.odmalicka.info

Tandem – Koordinierungszentrum Deutsch-Tschechischer Jugendaustausch

Projekt „Von klein auf – Odmalička“
Maximilianstr. 7, D – 93047 Regensburg
Tel.: 0049 / (0)941 / 58557-0, Fax: -22
vonkleinauf@tandem-org.de
www.tandem-info.net, www.vonkleinauf.info

Datum vydání: červenec 2011

Odpovědná osoba:

Jan Lontschar, ředitel Tandemu Plzeň

Text a fotografie:

Susanne Reitemeyer

Redakce:

Kateřina Jonášová
Cathleen Basler
Radka Bonacková

Překlad do češtiny:

Petra Sochová

Tato dokumentace je v češtině i v němčině volně ke stažení na webových stránkách
www.odmalicka.info a **www.vonkleinauf.info** v rubrice „Akce“, příp. „Veranstaltungen“.